

23.5.2024

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslian lausuntopyyntö 15.4.2024, VN/25113/2023-VNK-1

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karenssista sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston kanslia on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karenssista sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi laki valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karenssista sekä muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Uuden lain nojalla voitaisiin rajoittaa enintään 12 kuukauden määräajaksi valtioneuvoston jäsenen oikeutta siirtyä toimikautensa päätyttyä uuteen tehtävään. Ehdotettua lakia sovellettaisiin sekä pääministeriin että valtioneuvoston jäsenenä toimiviin muihin ministereihin. Lakia sovellettaisiin myös valtioneuvoston jäsenyydestä vapautettuun henkilöön 12 kuukautta eron myöntämisestä.

Lain soveltamisalaan kuuluvan henkilön olisi ilmoitettava aikomuksestaan siirtyä uuteen tehtävään perustettavaksi ehdotettavalle karenssilautakunnalle, joka voisi laissa säädettyjen edellytysten täytyessä määrätä karenssin. Karenssin kohteena olevalla olisi oikeus valtioneuvoston jäsenelle maksettavaa palkkiota vastaavaan korvaukseen karenssin ajalta. Valtioneuvoston jäsenyydestä vapautetulle henkilölle voitaisiin määrätä enintään 30 000 euron seuraamusmaksu, jos hän laiminlöisi uutta tehtävää koskevan ilmoitusvelvollisuutensa taikka enintään 60 000 euron seuraamusmaksu, jos hän rikkoisi velvollisuutensa olla aloittamatta uutta tehtävää hänelle määrätyn karenssin aikana.

Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Ehdotetun lain 3 §:ssä säädettäisiin lain soveltamisalaan kuuluvan henkilön velvollisuudesta ilmoittaa uuteen tehtävään siirtymisestä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan lain soveltamisalaan kuuluvan henkilön on annettava ilmoitus aikomuksestaan valtioneuvoston jäsenyyden päätyttyä siirtyä sellaisen työnantajan palvelukseen, joka ei ole valtio, hyvinvointialue, kunta, itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, yliopistolaissa (558/2009) tarkoitettu yliopisto, puoluelain (10/1969) 1 §:ssä tarkoitettu puolue, Euroopan unioni tai sellainen kansainvälinen järjestö tai kansainvälinen toimielin, jonka toimintaan Suomi jäsenvaltiona osallistuu. Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan 1 kohdan luetteloon olisi tarkoituksenmukaista lisätä kuntien ja hyvinvointialueiden lisäksi kuntalaissa (410/2015) tarkoitettu kuntayhtymä ja hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021) tarkoitettu hyvinvointiyhtymä, jotka ovat edellä mainittujen lakien mukaisesti erillisiä oikeushenkilöitä.

Edellä mainitun säännöksen 4 momentin mukaan ”Ilmoitusvelvollisuus koskee uuden tehtävän vastaanottamista tai aloittamista valtioneuvoston jäsenenä tai valtioneuvoston jäsenyyden päättymistä välittömästi seuraavan 12 kuukauden aikana. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös tilanteita, joissa henkilö aikoo ottaa vastaan tai aloittaa uuden tehtävän aiemmin ilmoittamansa lisäksi tai joissa aiemmin ilmoitetun uuden tehtävän sisältö muuttuu olennaisella tavalla.” Pykäläluonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ”Ilmoitus olisi siten annettava, kun ilmoituksen antamista edellyttävä tilanne on käsillä, riippumatta mahdollisista aiemmista muita uusia tehtäviä koskevista ilmoituksista. Olennaisella muutoksella aiemmin ilmoitetun uuden tehtävän sisällössä tarkoitettaisiin tilannetta, jossa henkilön tehtäviä muutettaisiin saman työnantajan palveluksessa siten, että voidaan katsoa olevan kyse kokonaan uudesta toimenkuvasta. Kyse voisi olla myös tehtävien muutoksesta tilanteessa, jossa henkilö on poikkeusperusteen nojalla jättänyt aiemmin ilmoittamatta uuteen tehtävään siirtymisestä ja tehtäviä laajennetaan tai muutetaan olennaisella tavalla.”

Valtiovarainministeriö toteaa edellä mainittuun lakiluonnoksen soveltamisalaan kuuluvan henkilön ilmoitusvelvollisuuteen liittyen, että ilmoitusvelvollisuuden piiriin tulisi kuulua erilaiset karenssiaikaan ja siitä maksettavaan korvaukseen vaikuttavat olosuhdemuutokset rajoitusajan aikana. Tällaisista olosuhdemuutostilanteista säännösluonnoksessa on mainittu tilanteet, joissa henkilö aikoo ottaa vastaan tai aloittaa uuden tehtävän aiemmin ilmoittamansa tehtävän *lisäksi* tai joissa *aiemmin ilmoitetun uuden tehtävän sisältö muuttuu olennaisella tavalla*.

Valtiovarainministeriö esittää huomionaan, ettei edellä mainituista säännösluonnoksesta ja sitä koskevasta säännöskohtaisesta perustelutekstistä käy selkeästi esille esimerkiksi se, että ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluva uusi tehtävä voisi tarkoittaa myös henkilön aikaisemmin ilmoittaman tehtävän *asemesta* mahdollisesti vastaanotettavaa tai aloitettavaa uutta tehtävää, jolloin henkilö luopuisi aikaisemmasta tehtävästään tai aikomuksestaan siirtyä aikaisemmin ilmoittamaansa tehtävään tämän toisen tehtävän johdosta. Tämänkaltaisen olosuhdemuutoksen tulisi kuitenkin kuulua ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja ilmoitusvelvollisuuden sisällön tulisi selkeästi ilmetä laista.

Edelleen lakiluonnoksen 8 §:ssä säädettäisiin korvauksesta karenssin ja asian käsittelyn ajalta. Pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että karenssin sisältävän päätöksen kohteena olevan ilmoituksenantajan tulisi ilmoittaa karenssilautakunnalle sellaisista olennaisista muutoksista, jotka voisivat vaikuttaa hänelle määrättyyn karenssiin tai karenssin ajalta maksettavaan korvaukseen. Kyse voisi olla esimerkiksi siitä, että ilmoituksen antaja tai tuleva työnantaja olisi vetäytynyt uuteen tehtävään siirtymisen edellyttämistä toimenpiteistä eikä ilmoituksen antaja tulisi valituksi karenssin kohteena olevaan tehtävään.

Valtiovarainministeriö kiinnittää edellä todetun osalta huomiota siihen, ettei säännöksen perusteluissa mainittu olosuhdemuutoksista ilmoittamista koskeva velvollisuus käy ilmi varsinaisista lakiluonnoksen säännösteksteistä (3 ja 8 §), vaikka olosuhdemuutoksella voi olla merkittävä vaikutus henkilön oikeuteen saada korvausta. Valtiovarainministeriö esittääkin harkittavaksi, että henkilön olosuhdemuutoksia koskeva ilmoitusvelvollisuus kävisi ilmi myös varsinaisesta säännöstekstistä.

Valtiovarainministeriö toteaa vielä, ettei esitysluonnoksesta suoraan ilmene, voiko henkilöllä olla määrätyn karenssin aikana tehtäviä, joista maksetaan jonkin suuruista palkkaa, palkkiota, etuutta tai muuta korvausta. Oikeuden saada karenssikorvausta tulisi koskea vain sellaisia tilanteita, joissa henkilö on konkreettisesti estynyt hankkimaan toimeentulonsa valtioneuvoston jäsenyyden päättymisen jälkeisenä rajoitusaikana. Valtiovarainministeriö esittää näkemyksensä, että lakiluonnoksen jatkovalmistelussa arvioitaisiin vielä kokonaisuutena sitä, millaisista olosuhteista ja olosuhdemuutoksista lain soveltamisalaan kuuluvan henkilön olisi velvollisuus ilmoittaa ja millaisia vaikutuksia näillä olosuhdemuutoksilla olisi henkilön oikeuteen saada korvausta rajoitusajalta.

Lakiluonnoksen 17 §:n mukaan karenssilautakunta voi määrätä seuraamusmaksun valtioneuvoston jäsenyydestä vapautetulle henkilölle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 3 §:n 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa tai rikkoo 5 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuutensa olla aloittamatta ilmoituksensa kohteena olevaa uutta tehtävää karenssin aikana. Esitysluonnoksen 5.2 -kohdassa, jossa käsitellään ulkomaiden lainsäädäntöä ja muita ulkomailla käytettyjä keinoja, todetaan muun muassa, että ” Kaikissa OECD:n raportissa tarkastelun kohteena olleissa maissa ei ole säädetty ilmoitusvelvoitteiden laiminlyönnin tai karenssiajan rikkomisen johdosta määrättävistä seuraamuksista tai sanktioista. Niissä maissa, joissa sanktiot ovat käytössä, on tyypillisesti säädetty myös karenssin noudattamisen valvontaan liittyvistä toimivaltuuksista.” Valtiovarainministeriö kiinnittää edellä todetun osalta huomiota siihen, ettei esitysluonnoksesta käy ilmi, onko jonkun tahon tehtävänä valvoa ja seurata, miten lain soveltamisalaan kuuluvat henkilöt ovat tehtävistään ilmoittaneet tai jättäneet ilmoittamatta valtioneuvoston jäsenyydestä vapautuksen jälkeen.

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia julkiseen talouteen. Ehdotetusta sääntelystä arvioidaan saattavan aiheutua valtioneuvoston kanslialle jonkin verran kustannuksia tilanteissa, joissa ilmoituksen antajalle asetetaan uuteen tehtävään siirtymisen perusteella karenssi. Ilmoituksen antajalle maksetaan tällöin karenssin ajalta valtioneuvoston jäsenen palkkiota vastaava korvaus. Mahdolliset karenssien määräämisestä aiheutuvat kustannukset on tarkoitus kattaa valtioneuvoston kanslian talousarviomomentin 23.01.02 määrärahan puitteissa. Esityksen mukaan Oikeusrekisterikeskukselle syntyvät seuraamusmaksujen aiheuttaman lisätyön kattamiseen tarvittavat lisämäärärahatarpeet käsitellään vuosittaisissa kehys- ja talousarviomenettelyissä. Valtiovarainministeriö toteaa lopuksi, että esityksessä tarkoitetuista muutoksista aiheutuvat kustannukset katetaan julkisen talouden suunnitelmien ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Hallitussihteeri

Kati Orkola

VN/25113/2023-VM-10

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: